

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az ünnep- és vasárnapok kivételével.

Hirdetések □ cmként 5 kr., nyílttér egy petít sor területenként 20 kr.

Az az autonomia.

Kolozsvár, április 25.

A hitelszövetkezetek ügyét az erdélyi gazdasági egyesület kebeléből kiindult mozgalom immár annyira előre vitte, hogy azok gyökeres fellendítéséről szóló törvényjavaslat a Ház előtt fekszik, sőt már serényen tárgyalják a bizottságokban is.

A bizottsági tárgyalással párhuzamosan az országos magyar gazdasági egyesület is tárgyalja a javaslatot s valóban érdekes kifogásokat tesz ellene. A kifogások vezérlő eszméje az, hogy meg kell őrizni a hitelszövetkezetek terén a társadalmi autonómiát, tért kell engedni a szövetkezetek szabad alakulásának és óvakodni kell az állami mindenhatóságtól.

Jól van, mindezen kegyes óhajtasokat elismerem, helyeseknek tartom. Sőt ismételtén és illetékes helyen magam is hangoztattam, hogy a társadalom a magában állva, önerején csinálja meg a szövetkezeteket és ne forduljon a kormány kegyadományához. De mi volt az eredmény? Az, hogy a társadalom nem tudta, vagy nem akarta megcsinálni a szövetkezeteket. Például a megalakításra váró erdélyrészi központi hitelszövetkezethöz az összes társadalmi vezértényezőknek leg nagyobb része mély hallgatással mellőzte a hozzájuk intézett kérelmet. Vármegyénk közül egyedül Kolozsvármegye, városaink közül egyedül Kolozsvár és a kis Vizakna, kulturális tényezőink közül egyedül az erdélyi római katolikus Status, főuraink és nagybirtokosaink közül egyedül gróf Bethlen András, gróf Bánffy György, báró Petrichevich Horváth Kálmán és báró Jósika Sámuel fogták fel társadalmi kötelezettségüket s a hitelszövetkezetek nagy horderejét. De hát ez még nem az erdélyi társadalom és ez a pár váll, bármilyen erős is, a társadalmi szükséglet egész terhét ugyan hogyan bírhatná el? És a Királyhágon túl még ennyire sem mentek.

Ott az alapítás munkáját Pestvármegye végezte el egymagára, egyszázezer forintot írván alá a központi hitelintézet biztosítására.

És vajjon nincsen tudomása az országos magyar gazdasági egyesületnek arról, hogy vannak Magyarországon dúsgazdag főurak, főpapok, nagybirtokosok? Hogy létezik nálunk nemzeti-párt, a mely küzd a kormánynak ugynevezett átkos merkantil politikája ellen; hogy létezik nálunk nép-párt is, a melynek javára nagyzebü urak évenként költséges tüntetéseket, gyűléseket rendeznek s a melyik a szegény, jó, kizsartolt népet igyekszik meg-

menteni? Hát ugyan mibe került volna a Zichyeknek, az Esterházyaknak, a Károlyiaknak, a Wenckheimoknak és a hozzájuk hasonló nagy vagyonu uraknak nem egy millió, de ha kell, 3—4 millió frt biztosíték alapot teremteni s ennek rendjén aztán nem 10 millió, hanem 30—40 millió frt hitelt biztosítani a magyar nép számára? És miért nem teszik ezt még most is meg és miért nem világosítják fel a magyar kormányt arról, hogy a magyar társadalom nem szorult a pénzügyminiszter másfél millió forintjára, mert ez a magyar társadalom nemcsak a szájával hirdeti, hogy lelkesedik a társadalmi függetlenségért, az autonómiáért, hanem tud tenni, áldozni is érte?

Az országos gazdasági egyesület azt is kifogásolta, hogy a törvényjavaslatban a hitelszövetkezeti tagok felelőssége, az aláírt üzletrészek ötszörös összegéig terjed. És ugyan miért? Talán sokalta ezt a felelősséget? Koránt sem! keveselte. Nem akarja az ugynevezett Reiffeisen-féle szövetkezetekben tervezett korlátlan felelősségnek útját szegni.

De egészen sajtáságos, hogy az országos magyar gazdasági egyesületet nem világosították fel arról, hogy a jelenlegi pestmegyei hitelszövetkezeti középpont nem mert az egyszeres felelősségen túl menni. Nem hogy az egyetemleges felelősség elvén épült volna fel, de még a kétszeresig terjedő felelősséget sem tudta keresztül vinni. Tán nem is akarta. Azért mondjuk, hogy nem is akarta, mert szélteben beszélik, hogy a belga bankárok éppen annyi millió pénzt kínáltak a gróf Károlyi-féle hitelszövetkezeteknek, a mennyi csak kell, ha az egyetemleges felelősség elvét a központi hitelszövetkezethöz keresztül viszik. Hiszen, ha ez megtörténik, akkor a mostani állami beavatkozásra nem is lett volna szükség.

Ne legyünk tehát ebben a fontos kérdésben is hipokriták. Valljuk be nyíltan, hogy Magyarország társadalmi a hitelszövetkezetek ügyét egymagára nem tudta megoldani. Ezt bevallani nem szégyen, hiszen a gazdag Poroszország sincs különben. Csakhogy a gazdag Poroszország aztán nem is gáncsolja az állami mindenhatóságot. Annak virágja kedves előtte, a mióta az öreg választó fejedelem e szép virág magvát elültette. Mi ellenben szidjuk a kormányt akkor is, a mikor helyettünk, a társadalom helyett tesz, s bizalmatlanok vagyunk iránta akkor is, a mikor a másfél millió forintot a társadalom helyett kiszurta s megcsinálta végrehalára azt, a mit mi akartunk megcsinálni, de nem voltunk hozzá elég emberek.

Szentkirályi Kálmán.

Az országos quóta-bizottság Széll Kálmán elnöke alatt szombaton ülést tartott, melyen a kormány részéről Bánffy b. miniszter-elnök és Lukács pénzügyminiszter volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vévén a további eljárás módzatait, abban állapodott meg, hogy magáév teszi az előző országos bizottság 1897. évi május hó 1-én tartott ülésének jegyzőkönyvében kifejtett álláspontot. Mielőtt a bizottság részletes tárgyalásba bocsátkozott volna a kormány által beterjesztett s esetleg még beterjesztendő adatoknak, szükségesnek találta, hogy megtudja, vajjon az osztrák bizottság elfogadja-e a hozzájárulási arány megállapításának és kiszámításának azt az alapját és módját, a mely 1868. óta állandóan alkalmaztatott. Ez a megállapodás izenet alakjában kifejtve közölni fog az osztrák bizottsággal.

Az ujoncz-létszámnak további tíz évre való megállapítása tárgyában a honvédelmi miniszter alkalmasint már a jövő hó folyamán törvényjavaslatot fog a képviselőház elé terjeszteni. Szükségessé teszi e javaslat benyújtását az a körülmény, hogy a jövő év elején hatályukat veszítik a véderő törvénynek a közös hadseregbeli és honvédségi ujoncz-létszám szabályozására vonatkozó rendelkezései. A benyújtandó törvényjavaslat még ez év folyamán, mindenesetre pedig a jövő esztendő ujoncz-megajánlására vonatkozó javaslat előtt, parlamenti elintézés alá kerül.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, ápr. 23.

Hogy ma a néppárt patikusa Buzáth Ferencz szónokolt — annak Mócsy Antal az oka. A dolog úgy történt, hogy már tegnap végképpen elfogytak a kongrua szónokai és úgy alakult a dolog, hogy be is záródik a vita. Amde Mócsy Antal azt telegrafálta, hogy egy négyórás beszéd terhelje az agyát: nem engedhette meg tehát a néppárt, hogy — benne maradjon a beszéd Mócsy bácsiban. Még kárt találna tenni benne. Belebe-tegedhetnék.

Amugy is kettő felé járt az idő, bizonyos volt, hogy a sor nem kerülhet rája: Buzáth Ferencz tehát odasietett a jegyzőhöz és felíratta szólásra magát.

— Holnapra majd csak megjön Mócsy és akkor letöröltetem magamat! — gondolta.

A tréfa első fele sikerült, a második nem. A vitát csakugyan mára kellett halasztani; de Mócsy Antal gondolt egy okosat (megesik olykor az öreg urral) és nem jött meg. Így hát a néppárt patikusának nem maradt más hátra, ha már feliratkozott, beszélnie kellett.

— Ha Mócsy helyett iratkoztál, beszélj is helyette.

— Magad kerested magadnak a medicinát, hát idd is meg! — évődnek vele balról.

Mire Buzáth Ferencz be is bizonyította, hogy tud ő még Mócsy Antalnál is — unalmasabb lenni. Emóció csak akkor támadt, mikor a Mócsy földi helytartója igen komolyan kijelentette, hogy a néppárt, a melyhez tartóznia szerencséje van . . .

— Szép szerencse! Tartsa meg a szerencséjét! — vág felé mindenfelől a gunyos közbeszólás.

— . . . a nép-párt — folytatja Buzáth — a szabad eszmék hirdetője . . .

Hatalmas kacagás hangzott fel. Még a negyvenyolczas Polczner is kifelé indult.

— Nem lehet ezt hallgatni!
 — A kormány nem bír a rabbinusok hatalmával! — szavalja *Busáth*.
 — *Szekularizálni kell a rabbinusi javakat!*
 — kiáltja át tréfásan Valaki, a mire hatalmas derűtséggel tört ki a Ház.

Werner Gyulával is próbált polémizálni a beregszászi patikárius. Merész tuzás volna azt állítani, hogy figyelemmel hallgatták. *Rakovszky* kollégája annyit halljukozott mellette, hogy *Láng* Lajos elnök rá is csöngetett, csöndes maliciával mondván:

— Ne méltóztassék zavarni a szónokot.

... Nem volt több szónok.

— A vitát bezárom! — mondja az elnök: a mire a jobboldalon éljenzés kerekedik: de a szélsőbalon is felsőhajt valaki.

— Hála Istennek!

Kezdette a záróbeszédet *Tuba* János előadó. Elismeréssel emlékezett meg a vita »tulnyomó nagy részben« magas nívójáról (a nép-párt összerázkódott. Az bizonyos, hogy ők nincsenek benn a tulnyomó nagy részben) — ezután élénk és sikeres polémia kapcsán foglalkozott az ő előadói beszédére tett megjegyzésekkel. A Ház nagy figyelemmel hallgatta az ügyes beszédet, a mely a meglehetősen kimerítő vita után is bőven hozott fel új momentumokat és erőteljes érveléssel szállt síkra a javaslat megtámadott intézkedései mellett. Meleghang, humanus formával fejezte be a beszédét az előadó, utalva azokra az üdvös és várva várt eredményekre, a melyeket előidézni ez a javaslat hivatva van. Zajosan és lelkesen meghelyeselte a jobboldal.

A második záróbeszéd *Apponyi* Albert grófé volt.

— Ugy látom, mondotta, hogy a többség nem meggyőződés, hanem *rezignációval* fogadja el ezt a javaslatot.

— Csak úgy nézi, nem pedig látja! hangzik el egy halk közbeszólás.

György Elek tisztelt barátjának a módosítását örömmel fogadja el a nemzeti párt vezére, de már annál tüzeesebben tiltakozik a szekularizáció ellen.

— Sejtettük! zugják a szélsőbalról; míg a nép-párt nem fősvénykedik a helyesléssel.

A saját határozati javaslata mellett az eltele felhozott argumentumokkal szemben törtélandzsát ezután gróf *Apponyi* Albert. Csendben hallgatták; tetszés még a saját hívei részéről se igen zavarta. Lassankint a figyelmetlenség moraja is felcsikorgott, úgy, hogy a hívek idegesen halljukoztak, gróf *Apponyi* pedig némi izgatottsággal szakította meg a beszédét.

— A kik előre el vannak határozva, hogy hova szavaznak: azoknak felesleges is idehallgatniok.

A felekezetenélküliségről és az autonómiákról szölt részletesebben. A felekezetenélküliséget az egyházak megterhelése mozditja elé...

— Eppen ez ellen segít a javaslat! vetik ellene jobbról.

Hatása teljességgel nincs a beszédnek, a mely pongyolább szerkezetben is, mint a melynek *Apponyi* szónoklatai lenni szoktak.

A beszéd végén azután a nemzeti-párt teljes erejével rajta volt, hogy tetszésben kipótolja azt, a mit közben elmulasztott. Megéljenzte a vezért.

Végezetül a miniszter kelt szólásra.

Éles, mélyre vágó polemiával kezdte a beszédét *Wlassics* Gyula. Az egész nagy vita mindenkit meg kell hogy erősítsen abban a meggyőződésben, hogy a kitűzött cél, a javaslatot a maga változatlan mivoltában szolgálja legjobban. Főként *Molnár* János beszédével foglalkozott, pompásan megvilágítva a prelátus ur fejtegetéseinek fura logikáját. Az éles vágások mindenkor elevezenre találtak: a jobboldal lelkesen helyeselt. *Rakovszky* pedig, a ki — úgy látszik — megígérte, hogy most rá került a sor! kifelé indult.

— Kár, hogy *Rakovszky* képviselő ur kimegy — mondotta mosolyogva a miniszter mert hozzá is volna pár szavam.

— Kérem, kérem, már jövök! — mondja *Rakovszky* és visszaül a helyére.

— A beszédeiből látom — folytatja *Wlassics*, hogy szokott olvasni, alkalmasint tudományos munkákat is. Arra kérem tehát, világosítsa fel

a vezérét az ő hatalmas közjogi és tudományos tévedései felől.

A nép-párt mosolygott.

— Van a többek között *Molnár* apát urnak egy tévedése, a melyet én e helyről, e székméltósága érdekében szó nélkül nem hagyhatók. A képviselő ur azt mondotta, hogy az államhatalom nem áll az egyházi hatóságok felett. Ő Felsege királyunk legfőbb felügyeleti joga alapján, — nem az én személyes érdekemben — de ismétlem, e székméltósága nevében, a melyet ezáltal nekem van szerencsém betölteni, a meghatározottabban tiltakozom ez állítás ellen. Miután Ő Felsege alkotmányos jogait felelős miniszterei útján gyakorolja, igenis ki kell jelentenem, hogy az állam igenis felettes hatósága az egyházi hatóságoknak: ha ezt *Molnár* apát nem tudja is!

Dörgő tetszés zúgott fel, a miniszter pedig áttért *Apponyi* Albert gróf beszédére. Súlyos érvei mint a pörölycsapások hulltak a nemzeti-párt amugy se valami szilárd konstrukciója beszédére. A szekularizáció dolgában is mondott egy pár szót a miniszter.

— Igaz, a mit *Apponyi* gróf mond, hogy az 1848. 20 t.-cz.-ből a papi javak szekularizálása még nem következik, de az csak nagyon természetes, hogy a hol az állam magára veszi az egyház terheit, magához veszi az egyház vagyonát is. Én azonban a magyar történeti egyházakat érintetlenül kívánom fentartani.

Zugva helyeselt a jobboldal; a miniszter pedig folytatva a polemiát, *Apponyi* egy államférfiúi tévedésének nevezte azt a kívánságát, hogy a nem kvalifikált lelkészek segélyt ne kapjanak.

A szép beszéd után viharosan megéljenzte a többség a minisztert.

Szavazások következtek. Még pedig — öt egymás után.

Apponyi Albert gróf javaslata mellett szavazott a nemzeti párt és a negyvennyolcasok. Együtt vagy — *huszonöten*.

— Kisebbség! — konstatálja az elnök. *Zichy* János gróf javaslata mellett szavaztak — *öten*.

— Kisebbség! — konstatálja újból az elnök. A *Meltzl* Oszkár javaslatát támogatják — *kilenczen*.

— Kisebbség! — mondja *Láng* Lajos harmadszor is.

Polónyi Gézától megkérdi, szavazásra bocsássa-e a módosítványát.

— Hogyne! — erősködik *Polónyi*.

Felálltak mellette — *ketten*. Ő és *Madarász* József.

— Csak konstatálni kívántam, — dörgé *Polónyi* — hogy hogy hagyják cserben a negyvennyolcasok — a negyvennyolcasok.

Utóljára szavaztak a kormány javaslata felett. Suhogva, zugva emelkedett fel az óriási, sűrű többség.

A jobboldal zajos éljenzéssel tolt ki felé. Általánosságban megszavazták a kongruát.

Szünet után, a részletes tárgyalás elején az öreg *Madarász* Józsefnek volt egy humoros indítványa. Felszólt a czimnél.

— Indítványozom, mondotta, hogy — miután a törvényből nekem egy bötü se kell és minden szakasznál külön felszólalni nem akarok — vessék el mindjárt a czimet és vele együtt az egész iavaslatot.

A Ház humorosan fogta fel a haragos indítványt és nagy derűtség közt vetette el azt.

Utána *Polónyi* Géza szónokolt, hol Mezei Mór ellen, hol meg a szekularizáció mellett. (A mi-ből azt is lehetne következtetni, hogy a szekularizációnak Mezei Mór a leghevesebb ellenzője: ha ugyan a *Polónyi* logikájából lehet valamit egyenesen következtetni.) A Ház különben egyáltalában nem hallgatta az öblös hangú szónokot. Egy eltársa megszánta és elkiáltotta magát:

— Halljuk! Miért nincs csönd?

— Tudom is én; nem én vagyok az elnök! dörgi busan *Polónyi*.

— Akkor talán érdekesebben beszélne? — kérdik jobbról.

Valami érdekesebb azonban mégis mondott. Miután már közel egy órája beszélt a szekularizáció mellett: egyszerre csak kijelentette:

— Én a szekularizációnak híve nem vagyok!

A Ház — elmosolyodott és — tovább társalgott.

Közben szemrehányást is tett az elnöknek, hogy az általános vita végén az ő módosítását szavazásra se akarta bocsátani.

— Bocsánat — mondotta az elnök — én a kérdést feltettem és válaszul minden oldalról nem hallatszott. Nem áll tehát, hogy én a *Polónyi* ur módosítását szavazásra nem bocsátottam volna.

— Lehet, hogy tévedtem, — ismeri be *Polónyi*, de hát miért mosolygott gunyosan? (Milyen érzékeny lelke van ennek a *Polónyinak*!)

Thaly Kálmán jelentette még ki, hogy ő — nem kívánja a szekularizációt. A szakaszt humanizmusból elfogadja. Ezzel az ülés véget is ért.

A hitelszövetkezetek.

A képviselőház igazságügyi bizottsága *Fabiny* Teofil elnöklése mellett tartott pénteki ülésén folytatta a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslat táralását.

Grosz Gusztáv kijelenti, hogy bár több és kihatásban lényeges módosítást tart szükségesnek, elfogadja a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául, sőt elfogadja azt még abban az esetben is, ha változatlanul tartatnék fenn részleteiben is, mert meg van győződve arról, hogy a törvényjavaslat, ha jelen alakjában és tartalmával válik is törvényt, nagy jótéteményt fog eredményezni a kisebb földbirtok és ipari ekzisztenciák megszilárdulásában s mert ép ezeken segíteni elodázhatatlan szükség.

Erdély miniszter azt fejtegette, hogy ez az intézkedés maguknak a hitelezőknek is javára szolgál s e biztosíték a kibocsátandó kötvények hitelét is tetemesen emelni s ezzel a szövetkezetek önálló fejlődését is biztosítani fogja. *Sámul* Lázár a javaslatot mind közgazdasági, mind állampolitikai szempontból nagyon fontosnak tartja. A bizottság azután áttért a javaslat részletes tárgyalására.

A javaslat első paragrafusát érdemleges módosítás nélkül elfogadták. A második paragrafusban, mely szerint szövetkezet csak a hatóság, nyilvános testület vagy a központi szövetkezet közreműködésével alapítható, az *alapítható* szót *alakulhat* szóval cserélték föl. A 3-ik §. azon rendelkezésbe, mely szerint a belépni akarónak általa értett nyelven megmagyarázandó az alapszabálytervezet, ha sem írni, sem olvasni nem tud — az előadó indítványára főlítették e szavakat: vagy ha az alapszabály-tervezet nyelvét nem érti. A paragrafus első bekezdéséből pedig, mely szerint a tagok belépése a szövetkezet megalakítása végett az alapítandó szövetkezet alapszabály-tervezetének sajátkezü aláírása által történik, *Mohay* Sándor indítványára az *alapítandó* szót törölték. E módosításnak megfelelőleg az 5-ik és 6-ik szakaszokban az *alapításban közreműködő* hatóság kifejezésből is töröltetett az *alapításban* szó. A 4—7. szakaszokat minden érdemleges módosítás nélkül elfogadta a bizottság.

*

Az igazságügyi bizottság szombati ülésében folytatta a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslatnak és pedig a tagok jogviszonyairól rendelkező második fejezetnek a részletes tárgyalását.

A 8—10. §§-okat érdemleges módosítás nélkül elfogadta a bizottság. A 11. §, mely szerint az üzletrészek az illető tag nevére állítandók ki s legfeljebb száz korona névértékben állapíthatók meg, melya szövetkezet fennállása alatt le nem szállítható, akként módosított, hogy az üzletrészek megállapított névértéke a szövetkezet fennállása alatt se fel nem emelhető, se le nem szállítható.

A 13. §. azon rendelkezése, mely szerint az osztalék csak akkor fizethető ki, ha az üzletrész már teljesen befizettetett, a következőkkel toldott meg: »vagy a veszteségek által csökkent üzletrész kiegészítettet«. A törvényjavaslat egyik legsarkalatosabb részét magában foglaló 15. §-t, mely szerint a tag a szövetkezet kötelezettségeiért üzletrésze névértékének ötszörös összegéig felelős, *Erdély* miniszter felvilágosításai után változtatlanul fogadtatott el. A 19. §. azon rendelkezésbe, mely szerint a kizárás csak az igazgatósági tagok kétharmadrészének szavazatával stb. történhetik, felvétetett, hogy a kizárás csak

az alapszabályok által megállapított okból törtenhetik.

A 20. §. azon rendelkezésébe, mely szerint a tagsági minőség a szövetkezet irányában a kiválás bejegyzéséről szóló értesítés elküldésével stb. tekinthető megszűntnek, felvették e szavak: Haláleset kivételével.

Ugyane szakasz utolsó bekezdése pedig a következő szöveget nyerte: A kivált tag vagy örököse a bíróságnál a kiválás előzetes feljegyzését kérheti, melynek a szövetkezet részéről történt bejelentéssel egyenlő hatálya van, ha ez a bejelentés újlag megtörtént, vagy ha az előzetes feljegyzést kérő a kiválás szabályszerű megtörténtét igazolja. Beható tanácskozás folyt a törvényjavaslat 23-ik § a fölött, mely szerint »az országos központi hitelszövetkezetbe rendes tagul belépett szövetkezetnek tagjai irányában fennálló követelése az illető adós tagok összes ingó vagyonára nézve minden más, törvényes elsőbbséggel nem bíró követelésekkel szemben végrehajtási elsőbbséggel bírnak«.

A bizottság a §. fölött való elhatározást a legközelebbi ülésre halasztotta. A 27. §. változatlan elfogadásával a tárgyalás folytatása hétfőn d. u. öt órára tüzetett ki s ezzel az ülés véget ért.

Balneologusok kongresszusa.

Kolozsvár, ápr. 25.

Nagyfontosságú kongresszust tartott az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület balneológiai szakosztálya. Most szombaton és vasárnap kongresszusba hívta össze ugyanis az összes erdélyi fürdők tulajdonosait, fürdő orvosait, az ásványvizek tulajdonosokat és az érdeklődőket, hogy megbeszéljék a fürdők fejlesztésének kérdését és intézkedjenek az ásványvizek forgalma növelése tekintetében. A kongresszusra eljöttek kivétel nélkül az összes érdekeltek, sőt kiváló súlyt és tekintélyt adott a gyűlésnek az, hogy a földmivelés és belügyi miniszterek külön kiküldöttekkel képviselték magukat. A mozgalom különösen közgazdasági és közegészségi szempontokból rendkívül fontos és ezt maguk a miniszteri biztosok is elismerték felszólalásaikban.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

Szakosztályi gyűlés.

Szombaton d. u. 6 órakor gyűltek össze a fürdőtulajdonosok az E. K. E. központi helyiségében, hogy megbeszéljék bajaikat. A gyűlésen Heppes Miklós elnök és Purjesz Zsigmond dr. alelnök elnökölték.

Elnök rövid beszédet intézett a tagokhoz, örömet fejezvé ki, hogy oly szép számban jelentek meg. Azután hitelesítették a múlt gyűlés jegyzőkönyvét.

Radnóti Dezső főtitkár jelentést tesz a fürdőügyi összefogótel tárgyalásán végrehajtott intézkedésekről. E szerint 28 fürdő és ásványvíz-telep küldötte ki képviselőjét, sőt Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter, Rodiczky Jenő dr. cs. és kir. asztalnokot és gazdasági intézeti igazgatót, Perczel Dezső belügyminiszter pedig Raisz Gedeon dr. osztálytanácsost küldötték ki képviselőikben. Bejelenti a főtitkár továbbá, hogy a kereskedelmi miniszter kedvezményes vasúti jegyet engedélyezett. A jelentést a szakosztály örövendetes tudomásul veszi.

Főtitkár felolvassa Nagyvárad tanácsának és Maros-Tordavármegye törvényhatóságának átiratát, melyekben jelzik, hogy a hazai ásványvizek terjesztésére és a külföldi ásványvizek kizsorítására minden lehetőséget megfognak tenni. Szakosztály köszönettel tudomásul veszi ezt.

Felolvassák a kolozsvári ipartestületnek átiratát, melyben a szakosztályt az erdélyrészi iparkiallításra való részvételre hívja fel. A szakosztály az eszmét magáéva tévén, kimondja, hogy a kiállításon részt vesz és megbizta az elnökséget, hogy annak idején részletes tervet és költségvetést dolgozzon ki e tárgyban.

Boross György arra kéri a szakosztályt, hogy a »Székelyföld« most készülő angol kiadása részére a fürdőről rövid ismertetést állítson egybe, mely a műhöz lenne csatolandó. A szakosztály köriratilag felhívja a fürdő-tulajdonosokat, hogy a kérdésnek eleget tegyenek.

Főtitkár bejelenti, hogy Jegénye-fürdő belép

a tagok sorába. Szakosztály Jegényét a tagok közé felveszi és tudomásul veszi, hogy a fürdőt Raftel Jabab fogja képviselni.

Gáspár Gyula (Korond) indítványt nyújt be arra nézve, hogy az ásványvizek szállítási díjai mérséklése tárgyában felirat intéztessék a kereskedelmi miniszterhez, valamint hogy a fürdő-ipar állami kedvezményekben részesíttessék és hogy a fürdő-építkezések 40 évi adómentességet élvezzenek és végre hogy a hazai orvosok figyelme az erdélyi fürdők felhívásak.

Az indítványokhoz hozzászóltak Száva Gerő (Előpatak), Zentai Dávid dr. (Kovácsna) és Purjesz Zsigmond dr. Beható vita után az összes indítványokat elfogadták némi módosításokkal.

Száva Gerő (Előpatak) hosszabb beszédben ismerteti a fürdők fejlesztése érdekében teendő intézkedéseket. Hazafias hűvvel mutat rá a közönség közönyére és végre több indítványt tesz ennek elenyésztetése végett. Ezek közül kiemeljük azt hogy nemzetközileg megállapítani akarja az egyes fürdők vizeinek vegyelemzését, hogy a tudományos világ ez alapon tájékozassa magát; a magasabb körök figyelmét felhívandónak tartja az erdélyi részre, olyan értelemben, hogy itt az egyes fürdőkben maguknak nyári lakokat építsenek. Az indítványokhoz hozzászóltak Gáspár Gyula, Merza Gyula, Hankó Vilmos dr. (Budapest) és végre elfogadták Merza indítványát, hogy azok tanulmányozás végett adassanak ki az elnökségnek.

Zentai Dávid dr. (Kovácsna) indítványára kimondja a szakosztály, hogy Hankó Vilmos dr. könyvét az erdélyrészi fürdőről újból kiadja, minthogy az első kiadás teljesen elfogyott.

Végül Száva Gerő az összes fürdőtulajdonosok nevében köszönetet fejez ki az E. K. E.-nek, hogy a balneológiai szakosztályt megalakította. Ezzel a szakosztályi gyűlés véget ért.

Fürdőügyi nagy-gyűlés.

Másnap, azaz vasárnap nagy közönség gyűlt egybe a vegytani intézetbe az első fürdőügyi összefogótelekre. Ott voltak: Fekete Gábor a tábla elnöke, Albach Géza polgármester, Heppes Miklós táblai tanácselnök, Purjesz Zsigmond dr., Fabinyi Rudolf dr., Haraszi Gyula dr., Engel Gábor dr., Lechner Károly dr., Marschalkó Tamás dr., Szádeczky Gyula dr. egyetemi tanárok, Farkas Géza dr. vármegyei, Bartha János városi főorvosok, Borszéki Soma ny. min. tanácsos (Budapest), Hankó Vilmos dr. tanár (Budapest), Ákontz Károly dr., Gáman Béla dr., Bikfalvy Károly dr. (Maros-Ujvár), Zentai Dávid dr. (Kovácsna), Halász János dr., Ternér Adolf dr., Benel János dr., Szentkirályi Lajos dr. (Torda), Csepelyi Albert dr. (Algyógy) stb. orvosok, Száva Gerő (Előpatak), Gáspár Gyula (Korond), Kun István gróf (Déva), Nagy József (Bibarcfalva), Szilágyi Endre (Baróth), fürdő- és ásványvíz-tulajdonosok, Ruzitska Béla dr., Pfeifer Lajos dr., Hangay Oktáv, Koch Ferenc dr. tanárok, Gaál Ernő táblabíró. Velits Ödön polgármester (Torda), Merza Gyula, Kovács Géza, Kolbenheyer Bertalan, Eöry Ernő, Burger Frigyes, Csizsár Gyula vármegyei főjegyző, Hankó Veress Károly főszolgabíró, Jenőffy Jenő erdőfelügyelő, Ince Gerő táblabíró, Radnóti Dezső főtitkár és még számosan. A hallgatóság körében sok hölgy is volt jelen.

Pont 10 órakor Heppes Miklós elnök jelentette, hogy a gyűlésre a földmivelésügyi és belügyi miniszterek külön biztosokat küldöttek ki. Felkérte Borszéki Soma min. tanácsost, Zentai Dávid és Száva Gerő tagokat, hogy mielőtt a gyűlést megnyitná, őket a gyűlésbe hívni szíveskedjenek. Ez megtörténvén, éljenzések kíséretében megjelennek Rodiczky Jenő dr. cs. és kir. asztalnok és Raisz Gedeon dr. osztálytanácsos, mint miniszteri biztosok, kik az elnöki asztalnál foglalnak helyet. Heppes Miklós elnök és Purjesz Zsigmond dr. alelnök mellett.

Heppes Miklós elnök hosszabb beszédben fejtegeti a szakosztály célját és jelentést tett eddigi munkálkodásáról.

Régen hangoztatjuk, hogy csodaerő rejlik Erdély földjében; a merre csak nézünk, a teremő őserő csodái tarulnak előnkbe fűben, fában, hegyben, erdőben, vízben pazar változattal, — kezdte beszélgetését az elnök, majd így folytatta:

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület az erdélyi

fürdők, ásványvíz-telepek közös érdekeinek felkarolása, előbbrevitele, az erdélyrészi fürdőknek és ásványvizeknek szélesebb körben való megismertetése céljából saját kebelében balneológiai osztályt szervezett. Tette ezt abban a biztos reményben, hogy társulva, egyesületbe állva, egymást erősítve egyenkint is erősebbek, életképebbek lesznek az erdélyi fürdők és ásványvíz-telepek; de meg másfelől az osztály az egyesek képviselőit nagyobb feladatokat is tűzhet maga elé, felmerülő esetekben pedig nagyobb nyomatékkal léphet fel, mint azelőtt. (Helyeslés.)

Tekintve, hogy szakosztályunk alig 5 hónapos multra tekint vissza, befejezett eredményt sokat nem nyújthatunk; legnagyobb részt iniciatívákkal van dolgunk.

Kultiválta volt az egyesület eddig is a balneológiát, az új keretben azonban sokkal jobban kidomborodva jelenik meg, mint azelőtt.

Midőn célul tűztük ki fürdőink megismertetését, népszerűsítését jól tudtuk, hogy nem könnyű feladatot veszünk vállainkra. Hogy célunkat elérjük, — jól tudtuk — meg kell küzdenünk a tulajdonosoknak közönyével, kéretlenül is utmutatással, tanácsal kell szolgálnunk a telepek berendezését, az objektumok kezelését illetőleg, hogy a természet ajándékát tudással, munkával még értékesebbé tegyük: jól tudtuk, hogy küzdenünk kell a közönség előítéletével, mely kritika nélkül szebbnek, jobbnak, tökéletesebbnek tartja a mi idegen, hogy kezünkbe kell vennünk a magánvállalkozásban elkövetett hibák megkorrigálását, hogy erélyesen kell fellépünk az olyan üzérkedés ellen, mely prédának nézte a fürdővéget, az olyan számítás ellen, mely minimális befektetéssel lehetőleg nagy jövedelmet akar kiereszkölni. Jól tudtuk, hogy évről-évre össze kell hoznunk a fürdő- és ásványvíz-érdekelteket, hogy meghallgassuk bajaikat és kívánságaikat, a fürdő-orvosokat, hogy fürdőknek észlelt gyógyító hatására felhívják az orvosok figyelmét, hogy kontaktust hozzunk létre a fürdő, az orvosok és a közönség között.

A statisztika minden évben beszámol a fürdők látogatottságáról, az ásványvizek fogyasztásáról. Olvassuk, hogy az erdélyi fürdőket a kiállítás esztendőjében 6229 ember, ezek között 1258 külföldi látogatta. Mi ez Wiesbaden látogatottságához képest, a melynek gyógyító forrásainál évenként közel százezer ember keres gyógyulást, környékét százezer ember gazdagítja pénzével, mintegy tíz millió forinttal. Az erdélyrészi ásványvizek forgalma a múlt esztendőben mintegy 5 millió palackot tett ki. A csehországi giesshübéli vízből, — a milyen legalább is 10 van az erdélyi részekben — ugyanezen idő alatt eladtak 7 millió palackkal; ebből közel egy milliót mi fogyasztottunk el.

A modern élet minden értéket mozgósít; kiaknázza mindazt, a mi van és kelendő.

Szakosztályunk célja feltárni Erdély ásványvíz-kincseit, felhívni a vállalkozást azok kiaknázására, megismertetni azok értékét, összevetve a hasonló természetű külföldi vizekkel. Bizton hiszem, hogy megismerve ezeket a rejtett kincseket, százan meg százan fognak a vizekhez fordulni, üdülést, segítséget, gyógyulást merítendők a természet eme csodás öserejéből. (Eljenzés.)

Istapoljuk fürdőinket, támogassuk, gondozzuk ásványvizeinket, hadd gyarapodjék utánuk ez a szegény országrész!

Azután a miniszteri biztosokhoz fordul és meleg szavakkal köszöni meg ugy a földmivelésügyi mint a belügyminiszter uraknak, hogy a gyűlésen képviseltették magukat.

Elnök végül a jegyzőkönyv vezetésére Kovács Gézát, a felszólalók jegyzésére Kolbenheyer Bertalant, a jegyzőkönyv hitelesítésére Fekete Gábor és Borszéki Soma tagokat kéri fel.

Raisz Gedeon dr. osztálytanácsos, miniszteri biztos a belügyminiszter üdvözlését tolmácsolja az E. K. E.-vel szemben. A miniszter már rég ismeri az E. K. E. fontos kulturális, közgazdasági és közegészségügyi tevékenységét és igyekezett is több alkalommal ennek kifejezést adni, a balneológiai szakosztály megalakításával újabb jelét adta az egyesület életrevalóságának és a miniszter azt a figyelmet, hogy az elnökség erre az uttörő összefogótelepre meghívni szíveskedett, azzal kívánta viszonzni, hogy külön képviselőt küldött ide, hogy ezzel is tanúsítsa jóindulatát.

Üdvözlí a kongresszust és munkálkodásához sikert kíván. (Éljenzés.)

Rodiczky Jenő dr. cs. és kir. asztalnok, mint a földmívelésügyi miniszter képviselője szintén üdvözlí a kongresszust és kijelenti, hogy a földmívelésügyi miniszter az E. K. E. működésében nemcsak a turistasági és közegészségügyi célt, hanem az ezeket kapcsolatos nemzetgazdasági célt is méltányolja. Biztosítja az egyesületet, hogy jövőre is azzal a rokonszenvvel fogja kísérni működését, melylyel eddig kísérte. Minisztere nevében, áldást kíván az egyesület tevékeny munkálkodására. (Éljenzés.)

Elnök megköszönve a miniszteri biztosok üdvözlét, javasolja, hogy a minisztereknek a gyűlésből üdvözlő sürgöny küldessék, melyben a képviseltetésért a gyűlés köszönetét fejezze ki. A kongresszus ily értelemben határoz.

Radnóti Dezső főtitkár bejelenti mindazokat a hatóságokat, fürdőket, kik a gyűlésen képviseltették magukat. E szerint Kolozsvár város nevében *Albach Géza*, Torda város nevében *Velits Ödön* polgármesterek, Vajda-Hunyad város részéről *Petrovits Ferencz*, Hunyadvármegye nevében *Kun István* gróf, az országos balneológiai egyesület nevében *Szabó Dénes* dr. egyetemi tanár, *Előpatak* részéről *Száva Gerő* igazgató, *Borszék* részéről *Borszék Soma* min. tanácsos, *Korond* részéről *Gáspár Gyula* tulajdonos, *Bázna* részéről *Laám Albert* dr., *Algyógy* részéről *Csegelyi Albert* dr., *Torda fürdő* részéről *Szentkirályi Lajos* dr., *Maros-Ujvár* részéről *Bikfalvy Károly* dr., *Sztójka* részéről *Vasváry Aladár*, *Dombhát* részéről *Merza Gyula*, *Kovácsna* részéről *Zentay Dávid* dr., *Borhegyi borvíztelep* részéről *Nagy József*, *Kerő fürdő* részéről *Engel Gábor* dr., *Kolozs* részéről *Halász János* dr., *Baross-forrás* képviselőjében *Szilágyi Endre*, *Radna-Borberek* részéről *Radnóti Dezső*. Szakosztály a képviselőket tudomásul veszi.

Purjesz Zsigmond dr. megtartja bevezető előadását, mely általánosságban tárgyalja az ásványvizek hatását. A nagy tudással megtartott értekezést a közönség élénk figyelemmel hallgatta végig és végül megéljenzte.

Zentay Dávid Kovácsna pokolsárgáról értekezik nagy hatással.

Bikfalvy Károly dr. a maros-ujvári sósfürdőt ismerteti szakszerű előadásban.

Hankó Vilmos dr. az erdélyi fürdőről tart előadást, végig vezetvén a hallgatókat az összes fürdőkön és ismertetvén azokat. Az egyes fürdőket fényes vetített képekben mutatja be. A képek rendkívül szépen sikerültek. Változatosabbnál változatosabb képeket mutatott be. Az előadást a közönség éljenzése zárta be.

Az indítványok során *Száva Gerő* javasolta, hogy *Darányi Ignác* dr., *Perczel Dezső*, br. *Dániel Ernő* és br. *Fejérváry Géza* minisztereket válassza meg az egyesület tiszteleti tagoknak, minthogy e négy miniszter a balneológiai szakosztályt a leghatározottabban támogatták eddig. A kongresszus ily értelemben javaslatot terjeszt a központ elé.

Radnóti Dezső főtitkár jelenti, hogy *Kováry László* történetirónk a gyűlés folyamán megküldte a balneológiai szakosztály könyvtárának összes munkáit. A kongresszus az adományért köszönetét fejezi ki és a könyveket a könyvtárba elhelyezni határozza.

Heppes Miklós elnök megköszönvén a megjelenteknek szíves érdeklődésüket, köszönetet mond még az előadóknak, azután *Fabinyi Rudolf* dr. egyetemi tanárnak a terem átengedéseért és *Ruzitska Béla* tanárnak a vetített képek előállításánál való segédkezéseért és ezzel az E. K. E. első fűrdőügyi összejövetelét élénk éljenzések közt bezárja.

A balneológiai kiállítás.

A gyűlés után a közönség nagy része megtekintette az E. K. E. irodában berendezett fűrdőügyi kiállítást. A délután folyamán pedig a miniszteri biztosok jelentek meg a főtitkári hivatalban, hol őket az egyesület tisztviselői fogadták. A biztosok apróra megnézték az ásványvíz-kiállítást és különösen az erdélyi természeti szépségeket feltűntető akvarelleket, tus-rajzokat. Beírták nevüket a vendégeknyvbe és az egybegyűlt fűrdőtulajdonosok éljenzésétől kísérve távoztak onnan.

A kiállítás még egy hétig nyitva marad és azt bárki megtekintheti d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig.

TANÜGY.

Felvétel a kolozsvári tanítóképzőbe.

A kolozsvári m. kir. állami tanítóképző-intézetbe való felvételre és az internátusban az 1898—99. iskolai évre üresedésbe jövő ingyenes és kedvezményes helyekre pályázat nyitattik.

A tanítóképző-intézet I. osztályába felvétetik felekezeti különbség nélkül minden oly ép testű, egészséges növendék, a ki 15-ik életévét már meghaladta s a magyar nyelvben, számolásban, földrajzban s történelemben annyi jártassággal bír, mennyit a gymnasium vagy reáliskola, vagy a polgári iskola négy alsó osztályában tanítanak. A belépni kívánó növendék vagy nyilvános iskolai bizonyítványt köteles előmutatni, vagy felvételi vizsgálatnak kell magát alávetnie. A felvétel és segélyezés iránt benyújtandó 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványhoz következő okmányok csatolandók eredetiben:

1. Iskolai bizonyítvány arról, hogy folyamodó a gymnasium, vagy a reáliskola, vagy a polgári iskola IV. osztályát legalább is elégséges sikerrel elvégezte. Ha a folyamodó kérvénye beadása idejéig az említett iskolák negyedik osztályáról szóló bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, az előbbi osztályról szóló bizonyítvány és a megfelelő magasabb osztályról szóló igazolvány is csatolható. Az ily folyamodók kötelesek a felvételt illetőleg a felvételi vizsgálatot megelőzőleg, a már akkor mindenki által megszerezhető szabályszerű iskolai bizonyítványt a képző-intézeti igazgatónak benyújtani.

A felvételi vizsgálatra jelentkezők legujabban kiérdemelt iskolai bizonyítványukat csatolják.

2. Születési bizonyítvány arról, hogy a néptörvény 108. §-ában megkövetelt életkort betöltötte. A ki néhány hónappal fiatalabb, annak egyidejűleg korengedélyért is kell folyamodnia.

3. Tiszti orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó semmi olyan testi fogyatkozásban nem szenved, a melyek a tanítással járó nehéz foglalkozásban akadályozná, vagy pedig a serdült gyermekek illetlen gunyolódását önként kihívna, s így a tanítás komolyságát és eredményét veszélyeztetné.

4. Hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, a szülők vagyoni állapotáról, kimutatva ebben részletesen, hogy a szülők ingatlan, birtokuk, üzletük, iparuk vagy hivataluk után, s netán egyéb forrásokból mily összegű évi jövedelemre számíthatnak, vagy esetleg maga a növendék nem bír-e magánvagyonnal, s ha igen, annak jövedelme hová fordítatik?

5. Községi vagy más egyéb hivatalos bizonyítvány a családtagok számáról, ezek életkoráról és arról, hogy közülök hány van távol a szülei háztól, hány és mily mértékű neveltetési költséggel terheli meg a családfenntartót. — A folyamodványban az anyanyelv és általában a nyelvismeret feltűntetendő. A felvétel és felvételi vizsgálatok iránti folyamodványok a tanítóképző-intézet igazgató-tanácsához czimzendők és f. évi május hó 31-ikéig alulírott igazgatónál nyújthatók be.

A felvételi vizsgálatok június hó 30-án d. e. 8 órákor tartatnak meg. A tanítóképző-intézettel 80 növendék számára berendezett internátusban egybekapcsolva, melyben szegény sorsú, jó magaviseletű és szorgalmas növendékek tanítónak képeztetésük egész tartamára államsegélyben részesülnek. A jövő 1898—99-iki iskolai évre az I. osztályba felvehető 15 bejáró és 20 bennlakó növendék, összesen 35 növendék. A 15 bejáró növendék közül 5 havonkénti öt frt készpénz-kedvezményben részesül.

A 20 bennlakó növendék közül öt teljesen ingyenes ellátásban részesül, nevezetesen kap lakást, étkezést, fűtést, világítást, mosást és gyógykezelést. Egy teljesen ingyenes hely havonkénti 14 frt kedvezménynek felel meg. Ugyanilyen ellátásra felvétetik 5 növendék havonkénti 7 frt befizetéssel, 5 növendék havonkénti 5 frt befizetéssel és 5 növendék havonkénti 3 frt befizetés-

sel. A II., III. és IV. osztályban megüresedő kedvezményes helyek a megfelelő alsóbb osztályokból fellépő növendékek számára tartatnak fenn. A felveendő növendékek kötelezetnek:

a) a megállapított köztartási díjakat minden hónap kezdetén az intézet pénztárába előre befizetni;

b) a köztartási evőeszközök pótlására, beiratáskor 1 frtot befizetni;

c) a tankönyvek vagy azok árai (osztályonként 15 frt) jelentkezéskor az igazgatónál bemutatandók. A fizetésre kötelezett növendékek tanév közben újabb kedvezményekre nem számíthatnak. A fizetésre nem képes növendékek már a karácsonyi évharmaddal a tanítóképzőből kilépetteknek ígnak tekintetni. A róm. kath., ev. ref., ág. ev. és unit. tanítónövendékek az egyházi énekekben és kántori teendőikben is kiképeztetnek és sikeres vizsgálat után erről külön képesítő bizonyítványt nyernek. A felvétel és segélyezés módzatairól és a jelentkezés idejéről minden növendék külön kap értesítést. Kívánatos, hogy az intézetbe felvett növendék első jelentkezése alkalmával atyja, anyja, vagy gyámja, illetőleg azok külön megbízottja kíséretében jelenjék meg.

Kolozsvárt, 1898. évi április hó 21 én.

Orbók Mór,

a kolozsvári állami tanítóképző-intézet igazgatója.

HIREK.

Kolozsvár, ápr. 25.

A városház kiépítése. Annak a nagy és szép kérdésnek a megoldására, hogy mi módon építtessék ki a városházát, a közgyűlés által kiküldött bizottság ma délután ülést tart. A fontos ügy előadóját, *Szvacina Géza* tanácsos, ismertetni fogja az összes terveket és kombinációkat, melyek közül nem könnyű a választás. Csupán attól tartunk, hogy mivel a jobb mindig ellensége a jónak, a bizottság igen nehezen fog a legjobbat kiválasztásához hozzájutni, sőt a mai nem egészen nyugodt hangulat mellett az sem lehetetlen, hogy a kérdést a tisztújítás megejtéseig leveszik a napirendről.

Uj tábornok. Ő felsége a májusi előléptetések alkalmával tábornokká nevezte ki lovag *Albach Gyula* ezredes, polgármesterünk unokatestvérét. Az új tábornok jelenleg a 61-ik gyalog dandár parancsnoka, ki előbb a bécsi legfőbb katonai földrajzi intézet vezetője, majd a hadügyminisztérium referense volt, s mint a legképzettebb katonák egyike ismeretes.

Katonai tisztelgések. A májusi előléptetések alkalmából szombaton este a kolozsvári katonai tisztikar *Palkovics József* altábornagy és *Stojarseljevic Milos* tábornok, a 70-ik dandár parancsnoka tiszteletére szerenádöt rendezett. Az előléptetett főtisztnek a tisztikar tegnap tisztelt, mely után fényes lakomával ünnepelték meg a két kiváló katonát előmenetelét.

A Mátyás-szobor. Egyre jobban közeledik a Mátyás-szobor leleplezésének ideje, de fájdalom, költségeiből még mintegy 30.000 frt hiányzik. Azonban remény van rá, hogy ez a tekintélyes összeg is egybegyűl, mert újabb a gyűjtő-bizottság megkeresésére az ország főurai és a pénzügyvilág vagyonos intézői melegen felkarolták az ügyet. Ennek köszönhető, hogy a napokban a következő adományok érkeztek be *Albach Géza* polgármesterhez: A Budapesti Kölcsonös Segélyező Egylet a *Mauthner* Adolf elnök előterjesztésére 200 frt, a Budapesti szivattyú és gépgyár r. t. 20 frt, csepeli *Weisz* Manfréd 25 frt, *Mauthner* Ödön 10 frt, *Lévai* Henrik br. 10 frt stb. stb.

Uj magántanár az egyetemen. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Ményhárdh* Gáspár kolozsvári ügyvédnek a kolozsvári tud. egyetemen a magyar magánjogból magántanárá történő képesítését jóváhagyta és őt e minőségében megerősítette.

Ev. ref. istentisztelet. A nagy-utcai ev. ref. templomban, a mint említettük már, *Szász Domokos* püspök tartotta tegnap nagyszámu hívek jelenlétében az istentiszteletet. A püspök, *Kenessey Béla*, *Molnár Albert*, *Nagy Károly*, *Molnár Lő-*

rincz, Szász Béla tanárok és papok élén vonult a templomba, hol nagyszabású és tartalmas egyházi beszéddel kötötte le mindvégig a buzgólkodó hívek figyelmét.

A szépitő egyesület. Egy kevés elbusulással keserű rekriminációt lehetne írni arról a mostoha viszonyról, mely a város közönsége és a Kolozsvári Szépitő Egylet között fennáll. A külföldön a városi szépitő egyesületek a közönség édes gyermekei, melyeket első sorban dédelgetnek, segítenek, fejlesztenek. Egészen természetesen tartják érte áldozni, hiszen minden fillér, mit ráköltötenek, megtérül az által, hogy a várost azzal szebbé, kedvesebbé teszik, a miben gyönyörűsége telik minden városi polgárnak.

Nálunk a szépitő-egylet tegnap, alig néhány tag jelenlétében tartotta meg közgyűlését *Haller* Rezső kir. tanácsos elnöklete alatt. Az elnöki megnyitó után *Fekete Nagy* Béla terjesztette elő tükári jelentését a múlt évi működésről, mely a trencsín-téri park fejlesztésére irányult. A *Biró* János pénztárnoki jelentéséből megtudtuk, hogy az egylet múlt évi bevétele 1297 frt volt, melyből 806 frt 88 kr maradt meg. Az 1637 frt törzsvagyonon felül 1831 frt 66 kr vagyona van az egyletnek, s ezen kívül a befásítási alapnak 156 frtja, a park-alapnak pedig 1777 frt 86 krja van. A pénztárnoknak buzgó, lelkiismeretes működéséért a közgyűlés elismerését és köszönetét fejezte ki. Ezután, jöllehet a közgyűlést csak két tag képviselte, megtartották a választásokat.

A megejtett tisztújítás alkalmával megválasztottak: tiszteletbeli elnökké *Haller* Rezső, elnökké dr. *Haller* Károly min. tanácsos, titkáru *Fekete Nagy* Béla pénztárnokul *Biró* János, parkigazgatóul *Girsik* János, a befásító biz. elnökül *Dávid* Antal; választmányi tagokul: Ajtai K. Albert, Albach Géza, Benigni Samu, dr. Békésy Károly, *Dávid* Antal, br. Feilitzsch Arthur, dr. Ferenczi József, *Hóry* Béla, *Horváth* Kálmán, *Kenessey* Béla, *Koleszár* Sándor, *Kuszkó* István, dr. *Kenyeres* Balás, *Kardoss* Kálmán, *Magyary* Mihály, *Merza* Lajos, *Nagy* Lajos, *Polcz* Rezső, *Pöczy* Mihály, *Pollák* Lajos, *Remenyik* Károly, *Ritter* Gusztáv, *Salamon* Antal, *Sántay* Sándor, *Sándor* József, *Szvacsina* Géza, dr. *Szádeczky* Lajos, *Stuckheil* Gyula, *Szekula* Ákos, dr. *Széchy* Károly, dr. *Versényi* György, *Virányi* István és *Walcz* Lajos. A választmány csütörtökön d. u. 3 órakor ülést fog tartani.

Nagy vívmány Kolozsvár város törvényhatósága szabályrendeletet alkotott az iránt, hogy a járdák építési költségeit a háztulajdonosok hordozzák, illetve 10 év alatt kamat nélkül térítsék meg a városnak. Ezt a szabályrendeletet a belügyminiszter jóváhagyván, a mai napon leküldte a városnak. Oly fontosnak, nagyjelentőségűnek tartjuk ezt a szabályzatot, a milyent a város az újabb időben nem alkotott. Fejlődésünk egyik legfőbb biztosítéka van benne lefektetve s nem kételkedünk, rövid idő alatt meg fogja javítani közlekedési viszonyainkat és ezzel megváltoztatja a város arculatát.

Hogy készül rend? czim alatt a »Budapesti Napló« egy Kolozsvárt történt rendőri intézkedésről emlékezik meg. E közlemény szerint egy francia nevelőnő egyik itteni uri család fiatal sarjával szerelmi viszonyba elegyedett, aminek a következménye egy kis magyar-francia polgár lett. Ekkor a fiatal ember családja, a közlemény állítása szerint, rendőri asszisztenciával a szerencsétlen leányt eltolonczoltatta a városról, de a nyomor újra visszaüldözte ide, a hol azt remélte, hogy az apa gyermekének kenyeret ad addig, míg ő Tátrafüreden lakó nővérétől annyi pénzt kap, a mivel hazájába utazzék. Kolozsvárt azonban ismét a rendőrségre citálták, a hol állítólag levetkőztették és nem az ilyen leányok számára kitalált orvos-rendőri vizsgálat alá vetették és később a fogdában a csavargók közé zárták. Innen tolonczolták aztán Szolnokra, a hol jegyzőkönyvre adta a vele történeteket s e jegyzőkönyvvvel jelentkezett *Rudnay* Béla budapesti főkapitánynál és arra kérte *Rudnayt*: tegye lehetővé, hogy a francia konzul utján elégtételt kapjon a szenvedett sérelmekért.

Utána jártunk a rendőrségnél a dolognak, a hol kérdéskódásunkra azt felelték: hogy a szóban levő francia leányt 5 évvel ezelőtt mint bonnet fogadta fel egy kolozsvári család, a honnan csakhamar szabadabb életpálya után vágy-

ván, elment és nem éppen a legpuritánabb életmódot folytatta. 1895-ben már erkölcselen életmódja miatt rendőrileg büntetve volt. Ezután is jól ismert alakja maradt a kétéshírű helyeknek, a miért rendőri megfigyelés alatt állott.

Azzal a bizonyos fiatal emberrel — a ki nem is kolozsvári illetőségű, bizonyos Kleinné nevű kosztadónénál ismerkedett meg ezelőtt néhány évvel. Itt nem mint nevelőnő, hanem mint cseléd volt alkalmazva.

Ekkor született a gólyahozta gyerek is, a mi természetesen sok zűrzavarra adott okot. A leány később is rossz uton maradt s így a rendőrség eltolonczoltatta, de aztán ismét visszakerült *Vogel* Emma név alatt. Nevét meghamisította, mivel igazi neve: *Fauquet* Virginia.

A rendőrség tehát ismét szemet vetett rá, mivel *Vogel* Emma gyanus körülmények között élt és így történt meg a legutóbbi eltolonczoltatása. A rendőrség nem követett el semmi brutalitást. Meg se vizsgálták és csavargók közé se zárták hanem külön czellája volt a fogdában; a honnan eltolonczolták.

Álsiket-néma. *Rozner* Henrik 26 éves csavargó azzal bolondítja a kolozsvári közönséget, hogy ő siket-néma. Irással jár kéregetni és a hol szereti ejtheti — lopni. A rendőrségről a turpisságra és az álsiket-némát szóra birta. *Rozner* bevallotta lopásait, a melyeknek száma elég jelentékeny. Siket-néma foglalkozását egyelőre »rab«-sággal cserélte fel.

Zsiros Kati, kuruzsló jóvendőmondó és mellékesen lopással is foglalkozó százfenesi hölgyet a rendőrség elfogta. *Zsiros* Kati lelkét többrendbeli csalás és lopás terheli. Megjegyezzük különben, hogy az említett név csak »művészi«-álneve, mivel az illető nőszemély *Topa Kati* névre hallgat.

Hittani vizsgálatok az ipariskolában. A kolozsvári községi iparos tanoncz-iskola folyó 1897—98. tanévet befejező vizsgálatai tegnap kezdődtek meg. A különböző vallástelekezetekhez tartozó tanulók hittani vizsgálatát tegnap (vasárnap) d. e. 11—12 óráig folyt le, az illető hittelekezetek templomaiban, illetőleg iskoláiban, az egyházi előljáróságok s több érdeklődő iparos mester jelenlétében. A közel 800 tanuló vizsgázott igen szép eredménnyel. A többi tantárgyakból való vizsgálat a következő vasárnap (máj. 1-én) d. e. lesz.

Késelés. Vasárnap hajnalban *Szőcs* Ferencz vasesztérgályos egy hatalmas éles késsel felhasította a *Moldován* József ács segéd hasát. *Moldován*nak belei kifordultak, mivel a kés a hasizmot egészen átvágta. A megkéselt a kórházban életveszélyes sebével fekszik, a késelő pedig a dutyiban ül.

Meghívó. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 1898. évi április hó 28-án (csütörtökön) d. u. 4 órakor közgyűlést tart, melyre a kamara tagjait meghívja az elnökség.

Meghívó. A kolozsvári hölgyek házbérsegélyző fillér-egylete f. április hó 26-án (kedden) d. u. 6 órakor tartja évi rendes közgyűlést az elnök sétatér-utcai lakásán, melyre az egylet összes tagjai tisztelettel meghívattak. Tárty: Évi jelentések és nyolcz választmányi tag választása. Kolozsvárt, 1898. április 23-án. *Albach* Gézáé elnök, *Hadházi* Sándor titkár.

A segesvár-szentágotai helyiérdekű vasút építése, elemi csapások következtében, válságba jutott, a mennyiben a kész munkálatok jelentékeny megrongálása miatt a rendelkezésre álló pénzeszközök az építkezések befejezésére elégtelenné váltak. A vasút építésének befejezésére a kormány állami előleget nyújt s az építési munkálatok vezetésére *Széchy* Károly állami főmérnököt küldte ki.

Vesztett kutya garázdálkodott f. hó 22-én délelőtt *Nyujtódon*. (Háromszék megye.) Az utcákon végig rohant s a ki útjába akadt, azt összemarcangolta. Így *Antal* Ferencznén és *Csüdör* Andrásné 10 éves fián veszélyes sebeket ejtett. *Németh* Józsefet is megtámadta s összevissza harapta, de ennek az embernek volt elég lélekjelenléte, hogy sebeiben vérezve megragadta a kutyát s miután nem birt vele, ráfeküdt s addig el nem bocsátotta, míg a nép össze nem futott s a vesztett állatot agyon nem verte. Mint értesülünk, a főszolgabíró már intézkedett, hogy a megmárt egyéneket a budapesti Pasteur-intézetbe szállíttassanak.

Hólyagos himlő. Brassó területén kezd föllépni a hólyagos himlő. Tegnap két esetet jelentettek be a városkapitányságnál. Az egyik esetben egy nagykorú férfi, a másikban pedig egy gyermek lett a ragályos betegség áldozata. — *B-Ujjalu* községben, a hol a cigányok között volt elterjedve a hólyagos himlő, a mint értesülünk, már teljesen megszűnt.

Feloszlatott tanítóegyesületek. A vall. és közokt. miniszter Hunyadvármegye alispánjához idei 16002. sz. a. intézett rendeletével a *Dévai kerületi gör. kel. román tanító-egyesületet* és a *Zarándvidéki gör. kel. tanító-egyesületet* feloszlatta, minthogy alapszabályaikat jóváhagyás végett nem mutatták be. Ez egyesületek gyűlést nem tarthatnak, s ha megpróbálnák tartani, gyűlésük karhatalommal is feloszlatható. — Mint a Hunyad értesül — az alapszabályok be nem mutatásának nem a feloszlátott egyesületek az okai, hanem az egyházi főhatóságuk, a mely már rég elkészített alapszabályukat magánál visszatartotta.

Gyermek a kutban. *Ojtoztelepen* a *Fábián* Antal házában pinczéjében valamikor, még a régi vántelep idejében víz tört fel. A forrás révén kutat ástak a pinczébe, a mely üdítő hűs vizet szolgáltatott a ház számára. A mult héten azonban szerencsétlenséget okozott a pincze kutja. *Fábián* három éves kis fia egyedül ment le a pinczébe s a csöppség beleesett a kutba. Mire megtalálták, a gyermek már megfulladt a vízben. A forrást azóta betömtek s helyébe a ház előtt ásnak új kutat.

Lemondó községi előljáróság. Készvényes-Remete nagy község falubírája két esküdtjével együtt beadta lemondását a járási főszolgabíróhoz; mert ugy mondják, elég volt nekik a hivatal 3 évig ilyen végrehajtásos időben. Egy kis számadási hiba is játszik közbe, miért a falubíró ellen *Kovács* Gyula birtokos panaszt adott be, melynek alapján az alispán *Gombás* Gyula megyei alszámvevőt küldötte ki vizsgálatra. Az ügy jelenleg a járási főszolgabírónál van folyamatban.

A remetei toronyóra. Nagy hire van a készvényes-remetei toronyórának a Nyárad mentén. A remeteiek 200 frttal zsebökben elindulának egyszer toronyórát venni. Vettek is egy ócskát, ahhoz szerződtek egy órát, aki 150 forintért kerek egy évig csinálta az órát. Ekkor az óras nyomtalanul eltűnt, a remetei toronyóra azonban mégse ütött.

— 'Iszen bárcsak kityegne! — mondják a jámbor remeteiek.

Legujabban egy új vállalkozó fogott hozzá, a ki minden órában felmegy a toronyba, sajátkezűleg ütteti és ilyen szaktudománnyal jól állást vállal az óra ütésére az emberi kor legvégsőbb határáig. A községi kupak-tanács azon töri most a fejét, hogy a toronyban rendezzen be egy szobát, ültesse bele egy atyafit, a ki üttesse, így aztán még sem marad szegényben az óra.

A hol a pap nem temet. *Mező-Bándról* (Maros-Tordamegye) írják, hogy ott a napokban elhalt *Kiss* Gyula elszegényedett napszámos. A szegény a község könyörületéből élt s midőn el kellett volna temetni, a gör. kath. oláh pap megtagadta az eltemetését azzal az indoklással, hogy nincs senki, a ki megfizesse a temetési költségeket. Végre, midőn már a lakosság zugolódni kezdett, hogy a holttest eltemetetlenül fekszik, a pap megparancsolta négy cigánynak, hogy a vállukon vigyék ki a holttestet s a temető mellé hantolják el. A szegény napszámost tehát négy cigány temette el az árokba. A lelketlen pap ellen általános a felháborodás.

Családi dráma az utcán. *Varga* János brassói napszámos, szombat este 9 óra tájban feleségét a *Hirscher*-utcában késével bal karján és hátán megszurta. A súlyosan megsebesült asszonyt a közkórházba szállították, a késelő férjet pedig a rendőrségre kísérték. Az utcán lefolyt családi drámának oka állítólag a férj nem minden ok nélküli féltékenysége.

A király Lőcsén. Az eddigi diszpozíciók szerint, a királynak a felsőmagyarországi hadgyakorlatokhoz Lőcsére, a fővezetőség székhelyére való megérkezését szeptember 10-ikére

állapították meg. A király Ferencz Ferdinánd főherczeggel együtt a vármegyeházán fog lakni. A többi magas vendégek és a vezérkar számára már szintén ki vannak szemelve az alkalmas lakosztályok. — Több iskolaépületet fognak erre a célra berendezni. A tábornoki kar egy részét Szepes-Görgön és Szepesváralján a püspöki rezidenciában helyezik el.

A szocialisták kudarca. Nagybecskerekéről írják: Egy ideig úgy látszott, mintha a szocialisták, kik különösen magyar községekben nagy eredménnyel terjesztették tanaikat, célt érnének s a munkások ellenszegülnek a törvény azon követelményének, mely a mezőgazdasági munkást az igazolvány kiváltására kötelezi. Különösen ez utóbbi törvény ellen folyt az agitáció, de mikor papok, jegyzők, tanítók felvilágosították a népet arról, hogy ezen igazolványok a munkásra csak előnyökkel, de hátránnyal sohasem járhatnak, kezdték belátni az új rend czelszerűségét s az április 15-ig beérkezett kimutatások szerint nem kevesebb, mint tizenegyezer munkás váltotta meg igazolványát, aratási szerződést pedig már eddig is száznegyvenet kötöttek. Ez eredmény teljesen kielégítő s ez legjobban bizonyítja, hogy az alapostolok hiába fáradoztak Torontál vármegyében.

A szakértő. Nem annyira elszólta, mint inkább eltapoltta magát egy zsebtolvaj a budapesti Magyar színház előadása közben. A mulatságos eset így történt: Az »Utazás egy apa körül« című orfeumszerű bohózatot adták. Tudvalevőleg ebben a darabban egyéb hanczurozásokon kívül zsebtolvajok is szerepelnek. Az egyik színész, a ki egy a zsebtolvaj szerepét adta, igen ügyesen tüntetett el egy tárczát és egy mellűt annak a hölgynek zsebéből, a ki szerepe szerint meg kellett lopnia. A »működés« oly »szakszerűen« sikerült, hogy a hallgatóság köréből valaki szinte magánkívül tapsolni kezdett. A taps oly feltűnő volt, hogy a közönség hangosan el kezdett nevetni, az ügyeletes rendőrtisztviselő pedig figyelmessé lett a »valakire«, a kiben nagy bámulatára felismerte Koresák János rovott multu egyént, egy a rendőrség előtt nagyon is ismeretes tolvajt, a ki zsebtolvajlás miatt csak nem régen került ki a börtönből. A tapson ért tolvajt, a ki egészen el volt ragadtatva a színész működésétől, kikisérték a színházból.

Sulyos vád. Gárdos Géának, a méregkeveréssel vádolt mérnöknek esetéhez hasonló bűnügy foglalkoztatja most a fővárosi rendőrséget. Egy előkelő társadalmi állású hivatalnokról van szó, a kinek szép lakása van a Csalló-gyány-utcában. Az illetőnek felesége még februárban meghalt. Már akkor suttogni kezdtek a szomszédok, hogy az asszony nem természetes halállal halt meg, hanem megmérgezték. A mérget saját férje adta volna neki. Az eset tudomására jött a rendőrségnek; a vizsgálattal Zsarnay rendőrtanácsost bízták meg, a ki már két hét óta hallgatja ki ebben a homályos ügyben a feleket és a tanukat, de az ügy még mindig kezdetleges stádiumban van. Hir szerint a meghalt asszony holttestét a jövő héten exhumálni fogják.

Nagy vasuti lopás. Sziszekből táviratozzák, hogy az államvasutak raktárában nagy sikkasztást fedeztek fel. Hiányzik huszonnégy kocsi rakomány gabona 2000 mm. tengerivel és 400 mm. búzával. Budapestről már vizsgálóbizottság érkezett oda.

TÁVIRATOK.

(A „Magyar Polgár“ eredeti táviratai.)

A képviselőház ülése.

Budapest, ápr. 25. A Ház mai ülésén bemutatták a bíráló-bizottság ítéletét, melylyel Rossival mandátuma végleg igazoltnak jelentetett ki.

Most folytatták a kongrua-javaslat részletes tárgyalását.

Bartha Ödön a második szakasznál oly széles mederben kezd vitát, hogy az elnök figyelmezteti, hogy ehhez a Ház speciális engedelmé szükséges.

Ez az elnöki figyelmeztetés nagy ingerültséget kelt a szélső balon. Polónyi Géza és Olaj Lajos lármát csapnak, hogy: ez zsarnokság!

Az incidens után Bartha Ödön csendben folytatja beszédét.

A második szakasznál a vitát megszakítva, a tárgyalást holnapra halasztották.

A háború.

Madrid, ápr. 25. Az amerikai hajóraj tegnap este Havanna elé érkezett és a várostól tíz tengeri mérföldnyire horgonyoz. Moro erődből tüzeltek az amerikai hajórajra, de ez nem viszonozta a lövéseket.

R. Kovács Laura a törvényszék előtt.

A kolozsvári közönség előtt nem ismeretlen az R. Kovács Laura neve. Nemrég mint recitátornő csinált Shakespeare-nak, Heinenak és Göthének reklámot. Ennek daczára szombaton egy sokkal kisebb poéta, Prédig János, vidéki atyafi kényszerítette őt egy nagy szavaltat elmondására. Ez a recitáció a budapesti törvényszéken történt, Lenk dr. táblai bíró elnökle mellett. Az ügy a következő:

Elnök: Prédig János, adja elő a panaszát. Panaszos: A B. H.-ban egy kis hirdetés jelent meg mult év tavaszán, a melyben az állott, hogy egy gyermektelen házaspár kerestetik egy szavaltó intézetbe pénzbehajtónak és takarítónak óvadékkal. Én a hirdetés útján elmentem a Millennium kávéházba és ott beszéltem a hirdetővel, a ki R. Kovács Laura volt. Azt mondta, hogy a feleségemmel az lesz a hivatásom, hogy a termeket takarítsam és a prospektusokat kihordjam. Kivánságára a háromszáz forint kaucziót letettem neki, előbb azonban a közjegyzőhöz mentünk írást csinálni. Mikor aztán be kellett volna lépniük az Andrássy-ut szavaltó intézetbe, csak tres termeket találtunk és minket egy konyhába utasított.

— Mit ígért önöknek a vádlott.
— Teljes ellátást és 120 frtot évenként. De a mikor beköltöztünk, sem kosztot nem adott, sem nem láttuk mi itt intézetet.

— Hát Kovács Laura hol lakott akkor?
— Egy nagy üres termet foglalt el. És ezt kellett nekem takarítanom. (Derűtség.) Meg aztán ő reá kellett puczeolnom. (Derűtség.)

— Mikor aztán láttam, hogy ott semmi sincsen, nyugtalanodni kezdtem a pénzem miatt, a mit még inkább fokozott a vádlottnak egy újabb hirdetése, a melynek értelmében 800 forinttal egy »csendes társat« keresett. A félelem azért győrtörni kezdett és én felmondtam neki az állást, ő azonban nem akart engem elereszteni.

— A pénzét nem tette letétbe?
— Ígérte, hogy letétbe helyezi, de mai napig egy krajczárt sem láttam.

— A havi bére magának 10 forint lett volna?
— Igen, ő maga is elismerte, hogy biz ez nagyon kevés, de azzal biztatott, hogy oda az intézetbe urak fognak jönni, a kiknek a kabátjait majd felsegítem és azért kapok jó borraivalót. (Derűtség.)

— Volt-e neki valami butora?
— Semmi. Azt mondta, hogy a butora vidékről fog érkezni. Jött is valami eszmadia-láda. (Nagy derűség.)

— Kivánja-e a vádlottnő megbüntetését?
— Igen. Nekem 390 forint a károm Mert én a 300 forint kaucziót Dunaföldváron a banknál 8 százalékra kölcsön vettem és azonkívül ide-oda utazgattam.

Ezután az elnök a vádlott nőt hallgatta ki.
Elnök: Mi a neve?
Vádlott: R. Kovács Laura.

— Mi a foglalkozása?
— Drámai művész és recitátornő vagyok.
— Bűnösnek érzi-e magát?
— Szó sincs róla.

— Ön magát az »Első magyar szavaltó- és társalgó-konzervatorium« igazgatónőjének hirdette? Voltaképpen mit igazgatott ön? (Derűtség.)

— Én az intézetet szeptemberben szándékoztam megnyitni és tényleg meg is nyitottam.

— Akkor miért keresett ön már áprilisban kaucziós embereket?

— Mert előzetesen kellett beiratkozni. De aztán meggondoltam a dolgot, minek fizessék én az embereket három hónapig hiába és felmondtam nekik.

— A mikor már a kaucziót zsebre tette?
— Nem, kérem, ne tessék elnök ur bűnbakot keresni.

— De nekem kötelességem ezt a kérdést tisztába hozni. Mi célból kérte a kaucziót?

— Hogy az esetleges kárral szemben fedezetem legyen.

— A mikor felmondott ez embernek, miért nem deponálta a pénzt?

— Akartam neki a pénzt visszaadni, de nem jött el érte.

— (A panaszoshoz.) Miért nem ment el maga a kaucziójáért?

Panaszos: Mert a nagysága engem a közjegyzőhöz rendelt és ő oda el nem jött.

— Hát akkor maga miért nem ment el az ő lakására a pénzért?

Panaszos hallgat.

Elnök (a vádlottnak): Meg van önnek az a 300 forint?

Vádlott: Persze, hogy megvan. És ha a bíróság engem arra fog utasítani, azonnal le is fizetem.

Ezután még azt a házimestert hallgatták ki, a ki a »szavaltó intézet« épületében van alkalmazva.

— Milyen intézete volt a házban R. Kovács Laurának?

— Intézete volt, de növendékei nem voltak. (Derűtség.)

— Voltak-e ott hangversenyek?

— Én nem láttam. (Derűtség.)

— Hát butor volt-e?

— Dehogy volt. Nem volt ott csak zongora és ezimbalom.

— Farkas dr. ügyész a vádlott nővel szemben a vádat fentartotta és kérte a megbüntetését; a törvényszék azonban a vádlott nőt felmentette.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Eyre Jane exhumálása. Ő, a szegény, üldözött árva kopott, nevetséges Hamupöke-ruhájában szombaton este ismét megjelent a pislogó lámpák előtt, kísérve az érczakas kísérteties csikorgásától, az örült Gratia rémes, hátborzongató kacajától s a vadul tomboló éjféli vihartól. A Waise von Lowood könyvekből, szentimentalizmusból, lemondásból és retorikus patetizálásból összetett parádés szerepét ezuttal Kaffkáné Hegyesi Mari asszony személyesítette, a mi okvetlenül enyhítő körülménynek tekintendő a német romanticizmussal együtt régen megdicsőült árva csöndes álmainak ez újabb megzavarásánál.

A töladat, melyre Hegyesi Mari asszony ebben az ah! és oh!-okból összetett s tüzvészszel, menykövel és más sulyos elemi csapásokkal szaturált darabban vállalkozott, megfelel a művésznő erős ambíciójának, ki merészen előkutatta nagymamáinak rézmetszet gyűjteményéből a szegény, szerencsétlen Eyre Jane-t és siron tuli életet akart balsorstól tépett védencke számára biztosítani a modern színpadon.

Hegyesi Mari asszonynak bőven nyílt alkalma e szerepben művészetét bemutatni. Készséggel ismerjük el, hogy a vendégművésznő, kinek csengő, simulékony hangja pompásan illeszkedett az érzékeny szerephez, legtöbb jelenetében szép sikert ért el.

Az előadás színvonaláról a vendégművésznőn kívül E. Kovács Gyula gondoskodott, a ki a Rochester lord bizarr vonásokból összetett alakja számára nyerte meg a telt ház érdeklődését és rokonszenvét.

A derék, okos Eyre Janet a lowoodi intézetben töltött nyolcz esztendő sokat emlegetett szenvedéseiről a közönség virággal, tapssal és sürű kihívásokkal vigasztalta meg s a tetszésnyilatkozatokból a kitűnő Rochester lordnak is bőségesen kijutott.

*

Tg.

Delilla. Feuillet Oktáv drámájában: »Delilla«-ban lépett fel K. Hegyesi Mari asszony negyedszer. A színház teljesen megtelt s a közönség gyakori tetszés nyilatkoztatással kísérte a művésznő játékát, a mely egészben véve sikerültnek mondható. Kiléptekor két virágsokrot nyújtottak fel a zenekarból André szerepét *Janovics* creálta, de kevés szerencsével. Ezeket a szerepeket hihetőleg szükségből játsza Janovics, s a megfogott színházi erőket igyekszik pótolni. De bármily tiszteletre méltó is az igyekezet és szorgalom, nincs meg a művészi értéke s így kárba veszett fáradozás. E. Kovács Gyula, Bartos és Ráskai Emília dicséretesen oldották meg feladataikat.

*

A nőszabó. Feydeau ily című bohózatának premiére *csütörtökön* lesz rendkívüli bérlet-szünetben. A főbb szereplők *Megyeri* igazgató mellett: Vendrei, Leövey, Rózsahegy, Laczkó Aranka, Ráskay Emília, Solti Helén és Baróti Irma.

*

Faust. Gounod híres operája, holnap *páros bérletszám*ban kerül színre. Az előadás érdekességét emelni fogja, hogy *Kornay* Rikárd a m. kir. Opera jeles fiatal basszistája mint vendég éneklí Mefistót; *Kollmerné* asszony, színházunk állandó vendégművésznője Mártá, *B. Ruzsinszky* Ilona pedig Margitot éneklí. Siebel: Forrai Ferike, Faust: Mezei, Valentin: Kassai lesznek.

*

Az asszony verve jó, Lukácsi rég nem adott népsziműve zárja be *szombaton* az évadot.

*

Heti műsor. *Kedden:* Faust. (Páros bérlet.) — *Szerdán:* Ithón estély. (Rendkívüli bérlet-szünet.) — *Csütörtökön:* A nőszabó. Először. (Rendkívüli bérlet-szünet.) — *Pénteken:* A nőszabó. (Páratlan bérlet.) — *Szombaton:* Utolsó előadás. Az asszony verve jó. (Páros bérlet.)

REGÉNYCSARNOK.

A grófnő regénye.

— Irta: Ouida. Fordította: Mustó Béla. —

(Folytatás.)

(24)

A szerzetes testvérek abba az alacsony, tisztába huzott ágyba fektették Sabránt, mely az ablakkal szemben volt elhelyezve, a honnan szép kilátás nyílt a tó kristálytisztá tükörére és az égbe nyúló szikla tetején épült várra, melynek háta mögött a Grossglockner gletscherei meredeztek az égnek.

A nap éppen leáldozó félben volt s a bucsu-sugarak utolsó csókjukat hintették a tó tükörére.

Az ezüsthéjű hold is megjelent csakhamar az ég azurkék boltozatán és halvány sugara reszketve tört meg a távoli hegláncz fenyőborította ormán.

Az egész tájat a német mondák hagyományos, sajátos alkonypirja borította.

A torony imádságos nyelve megszólalt Ave Mariára s a kolostor hatalmas érczhangja fennhangon hirdette a Midenható kiszámíthatatlan hatalmát.

— Hisz ön a földön tuli hatalomban? — kérde Sabrán az orvostól.

Az öreg orvos elutasító mozdulattal felelt.

— Sokszor úgy látszik, mintha volna valami felsőbb, valami erősebb hatalom, mint a mi akaratunk; tényleg azonban nem létezik. Saját gyöngeségünk az oka e látszatnak, mely a közmondás szavai szerint csal.

— Talán igaza van, — mondá Sabrán és erőltlenül hanyatlott vissza párnájára.

Egy sóhajjal fejezte be beszédét s e sóhajban a meglegedés és az elégedetlenség, a fájdalom és a bánat sajátos vegyülete rejlett.

A marquis elmélázva nézett ki az ablakon a tóra, melynek sima tükre semmi sem zavarva meg.

A tájat komor homály borította s az éjjel néma csendjét legfeljebb a faágak zizzenése zavarva meg.

A néma csend eleinte bágyasztólag hatott az ő zsidongáshoz, nyüzsgéshez szokott idegeire, később azonban megszokta és boldognak érezte magát a kihaltak látszó házában.

Élete épp olyan egyszerű volt itt, mint környezetéé.

A beteget nem háborgatta senki; érte csak imádkoztak a kolostor jámbor lakói.

Érte imádkoznak!

Ezzel a megnyugtató tudattal aludt el s álmában a megmérhetetlen hó- és jégsivatagokra képzelte magát.

Az egyszerű, mértékletes életmód jó hatással volt megronsolt egészségére. Nemsokára annyira összeszedte magát, hogy elhagyhatta ágyát és az ebédlőbe mehetett étkezni. Később a sziget selymes pázsitán sétált. Midőn az ereje úszólván már teljesen visszajött, az orgona mellé ült és művészi játékával bámolatba ejtette a jámbor barátokat.

Az egyszerű, egyhangu élet nem vált terhére sohasem.

E lelki békét Gresvold a jámbor szerzeteseknek tulajdonította. Ámbár igazat szólván, nem az egyhangu mértékletes életnek köszönhető javulását, hanem annak a bűvös hatalomnak, — melylyel Vanda grófnő rendelkezett felette.

Az az alabástrom fehér arc, melyet a tölgyesben látott meg először és a mely akaratlanul is a nibelungok királynőjére emlékeztette, sehoggy sem akart kimenni emlékezetéből.

A marquis sokszor naphosszat ott állt az ablak mellett és bámulta a vár tornyait és ólomtetőit, meg az Alpok szeszélyesen csipkézett ormait. Egyszerre felkiáltott:

— Ha Hohensalras az enyém volna és Romaris az övé, akkor azt mondanám neki: Az ön szerelme megvigasztal a kiállott szenvedésekért, de így...

Övé csak Romaris ütött-kopott kastélya volt, melynek megrepedezett falain szél uram rendezett szeszélyes hangversenyt Vanda grófnő ellenben Hohensalras teljhatalmu ura.

Midőn évekkel előbb először jelent meg Paris szalonjaiban Sabran-Romaris, Xavier Fülöp s René marquis, szép külseje és előkelő modora által egy csapásra megnyerte az előkelő társaság tetszését.

A fiatal marquisnak regényes története volt.

Apja a carrieri csöcselék lándzsája által megölt Sabran marquis fia volt, kit egy hű szolga éjnek idején titkon kilopott a házból.

Hajóra ültek és Amerikába vitorláztak.

A fiu egy mexikói kollegiumban nőtt fel.

Mikor végre nagykorúvá vált, a hű szolga átadta a megőrzött családi okmányokat és ékszerket, melyeknek alapján azután a francia konzulátus elismerte a Sabran-Romaris család utolsó sarjának és a családi birtok örökösének.

Jezsuita nevelői kiismervén fényes esztét, Európába küldötték, hogy itt fejezze be tanulmányait.

Az ifju szót is fogadott és egész lelkesedéssel fogott az archeologia és természettudomány műveléséhez.

Tudományos életének főcéljául azt tűzte ki, hogy kiásatja a romok közül Guatamozin és Montezuma városokat. Mint félig Jézustársasági hitterjesztő, félig természetbúvár behatolt Mexicó belsejébe s az őserdők homályába és a virágos partu áriás tolyamok szélein írta meg e tartomány történetét és természetrajzát. Az adatokat a munkája közvetlen tapasztalásból és az indián szájhagyományokból szerezte.

Legszébb ifju éveit e megdő munka nyelte el. Atyai pártfogóját időközben elvesztette.

Tanítói, tudós nevelői ugyszólván hirt sem kaptak tanítványukról.

Mexicóban azonban a benszülöttek közt furcsa hír öltött szárnyat.

A fáma szerint Sabran marquis elvett feleségül egy benszülött leányt, kinek ereiben királyi vér csergedezett. A hitves pár kivándorol a Csendes-Óceán mellé és ott egy völgykallanban gyarmatot alapított.

(Folytatása következik.)

GYÁSZROVAT.

Dr. Lengyel Józsefet, Déva város érdemes polgármesterét f. hó 24-én reggel 9 órakor temették el. A halottas háznál a dévai áll. tanítóképző-intézeti ifjusági énekkar adott elő egy gyászdalet, melynek elhangzása után *Szöts* Sándor, deési ev. ref. lelkész mondott megható imát. Ennek végeztével a koporsót a halottas kocsiira helyezték, a melyet egészen beborított a sok koszorú, a miket a rokonság, testületek és a néhai polgármester tisztelői helyeztek a ravatalra. A fő-utczát egészen betöltötte a temetésre megjelent közönség.

Dr. *Lengyel* József a kolozsvári társas körökben is előnyösen ismeretes volt. A kolozsvári tudomány-egyetemen végezte a jog- és államtudományi tanfolyamot. Ugy az államtudományi, mint a jogtudományi államvizsgákat jó sikerrel letette és még a jogtudori czímet is megszerezte. Egy darabig dr. Deáky Albert ügyvéd irodájában praktizált, majd Hunyadmegyébe jött vissza és itt közigazgatási gyakornok, 1888. év márcziusában helyettes megyei II-od aljegyző lett és később azon állásra meg is választatott. Ezen állást azonban csak november hó végéig viselte, mivel ekkor megürült a puji szolgabírói állás és miután Pujon háza és birtoka volt, ide telepedett le és meg is nősült, feleségül véve Ferenczy Laurát, Ferenczy Károly kolozsvári volt kereskedő leányát. — Boldog házas életet élt. Három gyermek maradt utána, a kik hamarosan nőni és fejlődni kezdtek és neveltetésükről kellett gondoskodni. A múlt évi június hó havában megüresedett a dévai polgármesteri állás, — a melyre pályázván, meg is választatott. Azonban polgármestersége alig tartott 10 hónapig. Sok egészséges terve volt, a melyeket végre akart hajtani, de ebben meggátolta a halál, a mely oly korán; alig 37 éves korában ragadta ki őt szerettei karjaiból. A részvét megveszerte általános.

A halálesetről úgy a család, mint Déva város tanácsa gyászjelentést adott ki.

A halottas háztól a menet a vasuti állomáshoz vonult, hogy a halottat Pujra vigyék, a hol örök nyugalomra helyezték. A vasuti állomásról Déva város közönsége nevében dr. *Farkas* Béla dézsi ügyvéd bucsúztatta el a kedvelt polgármestert. Béke hamvaira!

.NYILTÉR.

Osztálysorsjegyek

eredeti áron kaphatók az

Erdélyi Bank

és takarékpénztár r. t.

váltóüzleténél

356 2—4

Kolozsvár,

Főtér (Szathmáry-ház).

Egy egész sorsjegy frt 6. — Egy negyed sorsjegy frt 1.50.

Egy fél „ „ 3. — Egy nyolczad „ „ —75.

Huzás már május 11—12-én.

Hirschfeld Györgyné

Bécsből megérkezvén,

női pipere- és divat-üzletét a legújabb

párisi és bécsi modell-kalapokkal, női ruha-szövetek-és hozzá tartozó díszekkel

ujjonnan berendezte.

Kéri a n. é. közönség becses látogatását.

Sz. 2696—1897.
t. l. kvi.**Hirdetmény.**

346 3—3

Mező-Ujfalu község telekjegyzőkönyvei birtokszabályozás következtében átalakítottak és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t.-cz. az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. és az 1891. XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-czikben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15. és 17. §-ai alapján — ide értve a §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, — valamint az 1889. XXXVIII. t.-cz. 7-ik §-a és 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §-nak b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 22. §. alapján történt törések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törési kereseteket 6 hónap alatt, vagyis az 1898. évi október hó 18-ig bezárólag a telekkönyvi hatóságához nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ának eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat 6 hónap alatt, vagyis 1898. évi október hó 18-ig bezárólag a telekkönyvi hatóságához nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatóságához 6 hónap alatt, vagyis 1898. évi október hó 18-ig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulása után az átalakításakor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtottak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kelt Maros-Ludason, 1897. évi november hó 9-én a kir. járásbíróság telekkönyvi hatóságánál.

VAJNA,
kir. járásbíró.

Brassóvármegye főispánjától.

307—1898. sz.

360 1—2

Pályázati hirdetmény.

Brassóvármegyében üresedésbe jött, évi 500 frt fizetéssel, 200 forint uti általánnyal és a szabályrendeletileg megállapított 2 forint napidíjjal javadalmazott vármegyei állat-orvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi VII. törvénycikk 133. §-ának szemelölt tartásával felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **folyó évi május hó 10-éig** nyújtsák be.

Brassó, 1898. évi április hó 22-én.

MAURER MIHÁLY s. k.,
főispán.

A nyár folyamán ausztriai

Oderbergben

megnyitom

fiók-üzletemet

repcze-, len- és pálma-magvak
feldolgozására.

Vereinigte Breslauer Ölfabriken
Act. Ges. Breslau.

362 1—1

Birtokrendezési hirdetmény.Sz. 1789—1898.
polg.**Hirdetmény.**

359 1—3

Besztercze-Naszódvármegyei Besenyő község általános határtárgosítása ezen kir. törvényszéknek 456—898. p. sz. a. kelt jogerős ítéletével elrendeltetvén s ennek folytán elrendeltetvén ezen tagosítási ügyben az 1789—898. p. sz. a. kelt végzéssel az előmunkálatok foganatosítása s annak keresztülvitelére én alólított törvényszéki bíró küldetvén ki: ennek folytán jelen hirdetményemmel közzétésem, hogy ezen tagosítási ügyben az előmunkálatok megkezdésére s jelesül a csoportozati képviselők megválasztása, a költségelőirányzat elkészítése s a működő mérnök felvétele végett a határidőt 1898. évi május hava 23-ik napjának d. e. 9 órájára Besenyő községébe, a községi vendéglő nagytermébe tűzöm ki, melyre összes érdekelteket az 1893. évi 356. I. M. sz. a. kelt rendeletben írt következmények terhe alatt oly figyelmeztetéssel idézem meg, hogy meg nem jelenésük az eljárás keresztülvitelét akadályozni nem fogja.

Együttal a hivatkozott rendelet 6. §. értelmében felhívom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok, a kik ezen tagosítási ügyben a működő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy az érdekeltek felekhez küldjék be.

A kir. törvényszék nevében. Beszterczén, 1898. április 9-én

Dr. ZÁGONI BODOLLA BÉLA,
kir. széki kiküldött bíró.

Pályázat tanári állásra.

A kolozsvári városi polgári fu-iskolánál halálozás folytán megüresedett mértani rajz, szabadkézi rajz és színpírás tanszékére pályázatot hirdetünk.

E tanári állással évi 800 frt fizetés és 180 frt lakpénz, illetve azon okleveles tanárok részére, kik ilyen minőségben polgári vagy középiskolánál már szolgáltak, évi 1000 frt fizetés és 300 frt lakáspénz élvezete van összekötve.

Az állást elnyerni szándékozókat felhívjuk, hogy kellően felszerelt és a városi iskolaszékhöz intézett folyamodványaikat (keresztlevél, képesítési oklevél, eddigi szolgálatról szóló bizonyítvány, életrajzi vázlat) **f. évi május hó 15-ig** alólított felügyelő-bizottsági elnök címére (Kolozsvári Kalazantinum) küldjék be.

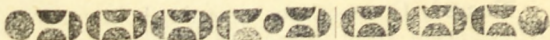
A megválasztandó folyamodó a jelzett tárgyaknak heti 24 órai tanítására van kötelezve. A választás egy évi próbaidőre történik, a mely után az illető állásán véglegesítettik, s ha mint helyettes tanár működött, a rendes tanári illetmények és szabályszerű évvétőds pótlékok élvezetéhez jut. Más hason-intézeteknél töltött szolgálati éveket iskolánkban való szolgálatba a fentartó város beszámítja.

A megválasztandó tanár állását f. évi szeptember hó 1-én köteles elfoglalni.

Kolozsvárt, 1898. évi április hó 10-én.

Dr. VAJDA GYULA,
felügyelő-bizottsági elnök.

Dr. SZÉCHY ÁKOS,
felügyelő-bizottsági jegyző.

Százszázai a

előszerezettél

naponta a

Éljen! éljen!

Kathreiner-féle

Kneipp-maláta-kávé.

Mentes a babkávénak egészségre ártalmas alkatrészeitől. Egyedül a Kathreiner-féle maláta-kávé az, mely annak illatát és kedvelt ízét magában foglalja. A Kathreiner-féle maláta-kávé étvágygerjesztő, könnyen emészthető, évek során át felnőttek és gyermekekre nézve egyaránt hasznosnak bizonyult. Legkitünőbb pótléka a babkávénak, valamint ajánlásra legmértőbb vegyülete is annak. Tekintettel az egészségre és takarékosagra, a valódi Kathreiner-nak többé egy háztartásból sem szabad hiányoznia.

Óvás az értéktelen utánzatoktól.